

Investigating the Tree Cover, Fauna, Edaphic and some Morphological Characteristics of the Trees in the Around of Khezre Nabi Marsh in Nimvar, South Nowshahr

Mohammad Parsa Rahimi Siagurabi¹, Ali Kialashaki², Eisa Mataji amirrud³ and Majid Eshagh Nimvari⁴

1- Ph.D. Student of forestry department, Chalous Branch, Islamic Azad University, Chalou, Iran

2- Associate Professor, Forestry Department, Chalous Branch, Islamic Azad University, Chalou, Iran,
(Corresponding author: ali_kialashaki@iauc.ac.ir)

3- Assistant Professor, Department of Geology, Chalous Branch, Islamic Azad University, Chalou, Iran

4- Assistant Professor, Department of Forestry, Chalous Branch, Islamic Azad University, Chalou, Iran
Received: 4 September, 2022 Accepted: 23 January, 2023

Extended Abstract

Introduction and Objective: Forests are dynamic systems that are constantly undergoing permanent changes. Understanding elements in the forestland ecosystem and factors affecting it will help preserve this ecosystem, as preservation of species diversity will help protect the ecological values of the ecosystem. By studying various environmental factors such as vegetation and topography, soil and climate, we can understand the stability of plant communities and the correlation between these factors and vegetation. This is very important and practical for forest community development and regeneration. The importance of biodiversity and its management especially based on the protection and sustainable use of ecosystem resources is one of the main objectives of natural resource management.

Material and Methods:

The present study examined unique species and rich specie reserves in the forestland region of Neimour in Iranian Noshahr, aiming to evaluate the vegetation of the edges surrounding the Khezre Nabi swamp. Simultaneously with survey, based on the homogeneity or heterogeneity of the vegetation units in relation to the distance from the marsh, ultimately, the zonation of marsh plants was carried out in three zones and sampling was done. Using the Braun-Blanquet method, samples were gathered by taking 1×2 meter frames in eight geographical directions.

Plant species diversity in the growing season was examined using the Simpson and Shannon-Weiner indicators, and the richness and uniformity of the species were measured using menhinick and margalef richness indicators.

Results: The results of this study, taken from biodiversity indicators, suggested that the most species diversity and richness pertained to the east, north and northeast, with the swamp directions noting no statistical differences; but a statistical difference ($p < 0.05$) was observed in menhinick and margalef richness indicators. The soil texture, including sandy clay loam (62.5%), sandy loam (25%) and loam (12.5%). The clay ($p < 0.01$), organic matter ($p < 0.01$) and soil acidity ($p < 0.05$) characteristics have significant differences. The study also found that in terms of the number of the species, most species pertained to the beech trees, while in herbal and fauna species, the Gramineae family and soil ant family were seen most in the northern direction.

Conclusion: As the findings suggested, the cover tree, fauna, and the edaphic cover were affected by the Khezre Nabi swamp, which formed a sub-habitat with a special micro-climate.

Keywords: Biodiversity, Ecology, Habitat, Swamp

"مقاله پژوهشی"

بررسی پوشش درختی، جانوری، خاکی و برخی ویژگی‌های ریخت‌شناسی درختان دامنه مرداب خضر نبی در نیمروز نوشهر

محمد پارسا رحیمی سیاهگورابی^۱، علی کیالاشکی^۲، عیسی متاجی امیررود^۳ و مجید اسحق نیموری^۴^۱- دانشجوی دکتری گروه جنگلداری، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران؛^۲- دانشیار گروه جنگلداری، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران، (نویسنده مسول: ali_kialashaki@iaums.ac.ir)^۳- استادیار گروه زمین‌شناسی، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران^۴- استادیار گروه جنگلداری، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۶/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۲۳

صفحه: ۱ تا ۱۱

چکیده مبسوط

مقدمه و هدف: جنگل‌ها، نظام‌های پویایی هستند که در معرض تغییرات دائمی قرار دارند. شناخت عناصر موجود در بوم‌سامانه جنگل و عوامل تأثیرگذار بر آن، به حفظ این بوم‌سامانه ارزشمند کمک می‌کند و حفاظت از تنوع گونه‌ای تضمین‌کننده حفاظت از ارزش‌های بوم‌شناختی بوم سامانه خواهد بود. با مطالعه پوشش گیاهی و عوامل مختلف محیطی همچون فیزیوگرافی، خاک و اقلیم، می‌توان به پایداری جوامع گیاهی و همبستگی این عوامل با پوشش گیاهی پی برد که این مسئله از جهت توسعه و احیای جوامع جنگلی بسیار مهم و کاربردی است. اهمیت تنوع زیستی و مدیریت آن که به صورت ویژه بر حفاظت و بهره‌برداری پایدار از منابع بوم‌شناختی استوار است، از اهداف اصلی مدیریت منابع طبیعی است

مواد و روش‌ها: مطالعه حاضر در منطقه جنگلی نیمروز نوشهر با گونه‌های منحصر به فرد و غنی از ذخایر مهم گونه‌ای و با هدف ارزیابی پوشش گیاهی دامنه‌های اطراف مرداب خضر نبی، مورد بررسی قرار گرفت. همزمان با جنگل گردشی بر اساس همگنی یا ناهمگنی واحدهای رویشی نسبت به تغییرات فاصله از مرداب در نهایت ناحیه‌بندی گیاهان مرداب در سه ناحیه انجام و نمونه برداری از آنها صورت گرفت. با استفاده از روش بروان بلانکه با برداشت قاب‌های ۲×۱ متر در هشت جهت جغرافیایی نمونه‌ها تفکیک شد. تنوع گونه‌ای گیاهان در فصل رویش گیاهی (خرداد) با استفاده از شاخص‌های سیمپسون و شانون-وینر و تعیین غنا و یکنواختی گونه‌ها نیز از شاخص‌های مارگالف و منهنیک استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج این مطالعه با توجه به شاخص‌های تنوع زیستی نشان داد که بیشترین تنوع و غنای گونه‌ای مربوط به شرق، شمال و شمال شرق است اما در بین جهات مرداب خضرنبی اختلاف آماری مشاهده نشد. از نظر شاخص غنای مارگالف و یکنواختی اختلاف آماری ($p < 0.05$) مشاهده شد. بافت خاک جنگل در مرداب از خاک‌های لومی رسی شنی (۶۲/۵٪)، لومی شنی (۲۵٪)، لومی (۱۲/۵٪) تشکیل شده است و مشخصه‌های رس ($p < 0.01$)، ماده آلی ($p < 0.01$) و اسیدیته خاک ($p < 0.05$) اختلاف معنی‌داری دارند. همچنین نتایج نشان داد از نظر تعداد گونه نیز جهت دامنه شمالی، بیشترین گونه مربوط به راش و در بین گونه‌های گیاهی و جانوری به ترتیب، خانواده گرامینه و مورچه خاکی بیشترین حضور را داشتند.

نتیجه‌گیری: با استناد به نتایج، پوشش درختی، جانوری و ادافیکی تحت تأثیر مرداب خضر نبی بوده است و یک خرد زیستگاه با ریزاقلیم خاصی را تشکیل داده‌اند.

واژه‌های کلیدی: بوم‌شناسی، تنوع زیستی، رویشگاه، مرداب

مقدمه

حفاظت و حمایت از گونه‌های با ارزش بوم‌سامانه جنگل نشانه معرف آن منطقه و جزو ذخایر ژنتیکی بحساب می‌آیند و موضوع تجدید حیات طبیعی و استمرار تولید نیز در بوم سامانه‌های جنگلی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (Aghajani et al., Ghanbari et al 2022). شناخت عناصر موجود در آن و عوامل موثر بر روی این عناصر به حفظ آن کمک می‌کند. جنگل‌ها، نظام‌های پویایی هستند که در معرض تغییرات دائمی قرار دارند و بوم‌سامانه‌های جنگلی همواره تحت تأثیر عوامل طبیعی (مرداب‌ها یا آبگیرها) یا انسانی (مثل بهره‌برداری) هستند. این موضوع را باید یاد آور شد که هر گونه دخالت در جنگل که موجب تخریب باتلاق‌ها و مرداب‌ها شود توانایی آنها را در به حرکت در آوردن چرخه صحیح بوم سامانه به اختلال می‌اندازد (Mahmoodi et al., 2019). جمعیت ماکروفون، نمایانگر توانایی تولید رویشگاه و در آینده معیار مناسبی برای ارزیابی عملکرد مدیریت جنگل از نظر حفاظت و پایداری بوم‌سامانه خواهد بود. قربان‌زاده و همکاران (Ghorbanzadeh et al., 2018) تأثیر جنگل‌کاری‌های مختلف بر فعالیت جانداران خاکزی، شاخص‌های تنوع زیستی و رابطه آن‌ها با برخی ویژگی‌های فیزیکی و شیمیایی خاک مطالعه کردند. نتایج مطالعه نشان داد که بیشترین تنفس میکروبی، کربن زیست

توده میکروبی، نیتروژن زیست توده میکروبی و جمعیت باکتری در توده صنوبر و سپس جنگل طبیعی مشاهده شد. پوشش گیاهی یکی از عمده‌ترین اشکال حیاتی و واضح‌ترین بخش سطحی کره زمین است. بیشتر فعالیت‌های انسان در ارتباط با پوشش گیاهی و تولیدات آن می‌باشد، به عبارت دیگر پوشش گیاهی یک حقیقت جدانشدنی از زندگی انسان‌هاست (Miller, 1978). در واقع با مطالعه پوشش گیاهی و عوامل مختلف محیطی همچون فیزیوگرافی، خاک و اقلیم، می‌توان به پایداری جوامع گیاهی و همبستگی این عوامل با پوشش گیاهی پی برد که این مسئله از جهت توسعه و احیای جوامع جنگلی بسیار مهم و کاربردی است. اهمیت تنوع زیستی و مدیریت آن که به صورت ویژه بر حفاظت و بهره‌برداری پایدار از منابع اکولوژیکی استوار است، از اهداف اصلی مدیریت منابع طبیعی می‌باشد (Es-hagh Nimvari et al., 2011). اکنون تحقیقات زیادی در زمینه تنوع زیستی گونه‌های چوبی انجام شده است. اصغری و همکاران (Asghari et al., 2022) سهم تنوع گونه‌های گیاهی زیر آشکوب در جنگل‌کاری با گونه‌های پهن برگ و سوزنی برگ بررسی کردند. نتایج مطالعه نشان داد که میزان تنوع گونه علفی با توجه به آمیختگی گونه‌ها در توده طبیعی بیشترین مقدار را در منطقه دارد، از طرفی میزان تنوع و غنای گونه‌های چوبی نیز در توده طبیعی و جنگل‌کاری پهن برگ بیشتر از توده سوزنی برگ است. محمودی و همکاران

نتایج تحقیقی دیگر، جهت بررسی تنوع گونه‌های چوبی در منطقه کلاردشت در مازندران در مجموع ۲۱ گونه چوبی و نه گونه درختی شناسایی شد و نتایج نشان داد که با افزایش زمان تعداد گونه‌های چوبی یعنی غنای گونه‌ای افزایش یافت (Razaghi Kamroodi & Akbarzadeh, 2002). بررسی تنوع زیستی پوشش گیاهی در توده‌های مدیریت شده و مدیریت نشده راش-ممرزستان در سری لاروچال نوشهر نیز نشان داد در مناطق مدیریت نشده و مدیریت شده میانگین شاخص غنای گونه‌های درختی به ترتیب ۳/۳۷ و ۲/۴۳، میانگین شاخص یکنواختی درختان به ترتیب ۰/۷۸ و ۰/۷۹، میانگین شاخص تنوع گونه‌ای شانون-وینر درختان به ترتیب ۰/۷۹ و ۰/۵۷ و میانگین شاخص تنوع گونه‌ای سیمپسون درختان به ترتیب ۰/۴۳ و ۰/۳۴ بوده است (Kazemnezhad et al., 2009).

نتایج تحقیق Neumann & Starlinger (2001) در بررسی شاخص‌های مختلف تنوع نشان داد که شاخص تنوع شانون-وینر مناسبتین شاخص برای ارزیابی تنوع گونه‌های درختی است.

منطقه جنگلی دارنو نوشهر با وجود گونه‌های منحصر به فرد و غنی، از ذخایر مهم گونه‌ای در کشور در این مطالعه مرکز توجه قرار گرفت و مطالعه حاضر با هدف بررسی تنوع زیستی منطقه مورد آزمون قرار گرفتند، تا بتوان گامی مؤثر در جهت شناخت منطقه به عنوان اولین گام و متعاقباً در جهت احیا و مدیریت اصولی در این رویشگاه برداشته شود چرا که فعالیت‌های کارشناسانه مستلزم داشتن درک درستی از موقعیت موجود تنوع گونه‌های مهم در هر منطقه است. بنابراین شناخت تنوع گیاهی در این جنگل‌ها می‌تواند به توسعه و حفاظت آنها کمک کند. نظریه اهمیت و جایگاه جنگل‌های شمال کشور در جهت حفاظت از بوم‌سازکان‌های طبیعی و تنوع زیستی آن‌ها، لازم است مناسب‌ترین شاخص تنوع گونه‌ای، غنای گونه‌ای، یکنواختی و تأثیر آن‌ها در تنوع زیستی مورد بررسی و مطالعه قرار گیرد. لذا در این مطالعه هفت شاخص پرکاربرد برآورد تنوع زیستی شامل: شاخص‌های مارگالف و منهنیک (از گروه شاخص‌های غنای گونه‌ای)، سیمسون، شانون وینر (از گروه شاخص‌های تنوع گونه‌ای)، شاخص غالبیت برگر-پارکر و پیلو، هیپ (از گروه شاخص‌های یکنواختی) در بخش دارنو نوشهر محاسبه و تعیین شد. سپس به منظور مقایسه، از نظر شاخص‌های تنوع زیستی، از تحلیل‌های واریانس یکطرفه و دانکن استفاده شد و این شاخص‌ها با هم و همچنین نتایج با سایر پژوهش‌های انجام شده مقایسه و تجزیه تحلیل شد. بنابراین، باتوجه به اهمیت تنوع زیستی، مدیریت و حفاظت و حراست از آن و جایگاه ویژه جنگل‌های شمال در پهنه رویشی ایران و اهمیت حفظ تنوع زیستی آن‌ها، هدف از این مطالعه، بررسی جامع و کاملی از شاخص‌های تنوع زیستی و مقایسه و تجزیه و تحلیل این شاخص‌ها به عنوان ابزاری مناسب و کارآمد در بررسی تنوع زیستی جنگل‌های شمال ایران است که با استفاده از نتایج این مطالعه گامی مؤثر در جهت برنامه‌ریزی‌های آتی در مناطق مشابه مرداب جنگل‌های شمال کشور برداشته شود.

(Mahmoodi et al., 2019) ترکیب و تنوع پوشش گیاهی در طول کاتنا در دو توده مدیریت شده و مدیریت نشده جنگل اسالم بررسی کردند. نتایج مطالعه نشان داد که اثر موقعیت شیب بر شاخص تنوع سیمپسون و یکنواختی کامارگو در گونه‌های درختی و همچنین تنوع سیمپسون و غنای مارگالف در گونه‌های علفی معنی‌دار بوده لازم است اجرای برنامه‌های جنگلشناسی با توجه ویژه به مدیریت کاتنا صورت گیرد. حاجی میرزاآقایی و همکاران (HajMirzaAghaei, 2021) تأثیر توده‌های پهن برگ بومی و سوزنی برگ غیر بومی بر ترکیب و تنوع پوشش کف زیر اشکوب در جنگل شمال کشور پرداختند. نتایج این مطالعه نشان داد که جنگل‌کاری‌های تک کشتی سبب کاهش تنوع زیستی شده و جنگل‌کاری‌های آمیخته به لحاظ تنوع گونه‌ای رضایت بخش است. حسینی و همکاران (Hosseini et al., 2020) شاخص‌های تنوع بتا در شناسایی تغییرات ترکیب پوشش گیاهی جامعه شمشاد در جنگل‌های هیرکانی پرداختند. نتایج این مطالعه نشان داد که بسیاری از شاخص‌های تنوع بتا که بر اساس داده‌های حضور و غیاب محاسبه می‌شوند، عملکرد مشابهی دارند و مقادیر عددی این شاخص‌ها ابزاری مناسب برای شناسایی جوامع گیاهی است به شرطی که عملکرد حضور و غیاب گونه‌ها در این جوامع گیاهی بالا باشد. موسوی و همکاران (Mosavi et al., 2022) تأثیر عوامل فیزیوگرافی بر تنوع زیستی و زی‌توده درختی در جنگل‌های نوشهر را بررسی کردند. نتایج مطالعه نشان داد که جهت شمال به دلیل بالاتر بودن رطوبت بیشترین تأثیر را بر تنوع گیاهی دارد و بیشترین زیتوده روی زمین نیز در دامنه ارتفاعی حضور راشستان و در شیب متوسط قابل مشاهده است. کیانمهر و همکاران (Kianmehr et al., 2022) به مقایسه تنوع پوشش علفی و زادآوری در توده‌های خالص و آمیخته راش و ممرز پرداختند. نتایج مطالعه نشان داد که شاخص‌های تنوع زیستی دارای توانایی زیادی در تشریح وضعیت جنگل می‌باشند و از مزایای این شاخص‌ها صحت بالا، ارزان بودن و انعطاف پذیری است. براساس نتایج مطالعه ترکیب آینده توده‌های مورد مطالعه متأثر از گونه غالب راش خواهد بود.

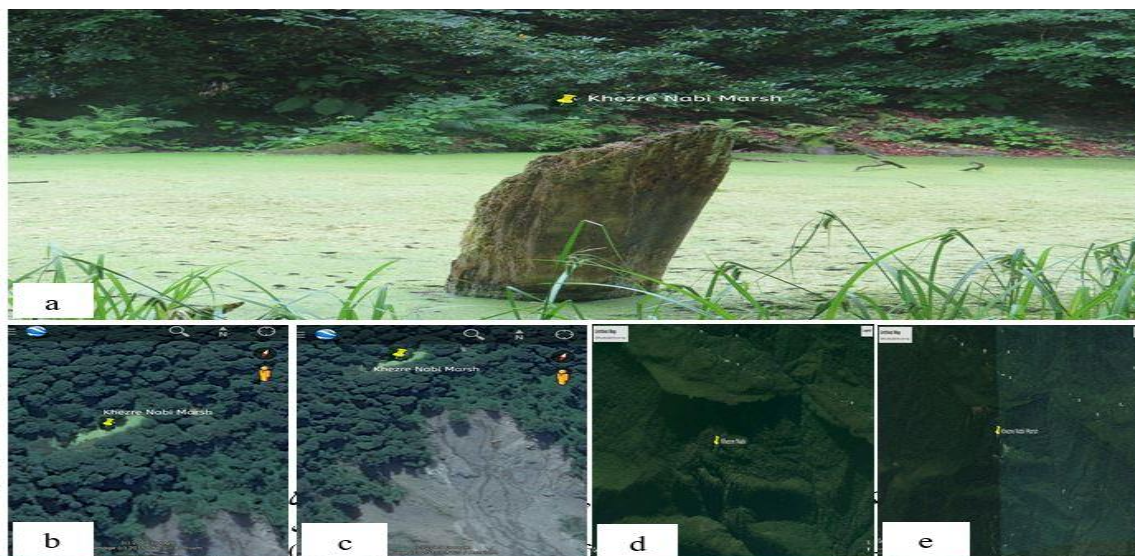
بیات و همکاران (Bayat et al., 2023) تنوع زیستی در جنگل‌های هیرکانی را با مدل‌های جنگل تصادفی، ماشین بردار تصمیم‌گیری و رگرسیون خطی چندمتغیره ارزیابی کردند. نتایج نشان داد که مدل جنگل تصادفی بهترین مدل برای تعیین رابطه تنوع زیستی و عوامل محیطی است و از دقت مناسبی برای تعیین تغییرات تنوع زیستی در سطح جنگل‌های شمال کشور برخوردار است. عطایی و همکاران (Ataei et al., 2023) به بررسی تنوع گیاهی در امتداد گرادیان ارتفاعی در جنگل‌های هیرکانی شمال کشور پرداختند و نتایج حاصل از شاخص‌های تنوع زیستی سیمسون، شانون وینر حاکی از بیشترین غنای گونه‌ای در ارتفاع ۱۳۰۰-۸۰۰ متر از سطح دریا است. علیجانپور و همکاران (Alijanpour et al., 2009) به بررسی تنوع گونه‌های چوبی در مناطق حفاظت‌شده و غیرحفاظتی جنگل ارسباران را از نظر شاخص‌های غنای گونه‌ای، یکنواختی و تنوع گونه‌ها پرداختند و نتایج آنها نشان داد که اقدامات حفاظتی باعث افزایش مقدار تنوع در مناطق مورد مطالعه شده است.

مواد و روش‌ها

وضعیت عمومی و موقعیت مکانی

این سری بنام دارنو بوده و با توجه به تقسیم‌بندی مطالعات حوزه‌های آبخیز کشور (۱۳۶۴) در حوزه آبخیز ۴۵ گلبد قرار داشته و چهارمین سری این حوزه محسوب می‌شود. سری چهار دارنو در حوزه استحقاقی منابع طبیعی خیرودکنار و اداره منابع

طبیعی نوشهر- رویان واقع شده و و از نظر تقسیمات توپوگرافی و رویشگاهی بیشتر جنگل‌های این سری در ناحیه میان‌بند واقع شده است. کمینه ارتفاع از سطح دریا در این سری ۴۰۰ متر درقطعه ۴۰۱ و بیشینه ارتفاع از سطح دریا حدود ۱۸۰۰ متر در قطعه ۴۳۰ می‌باشد (شکل ۱).

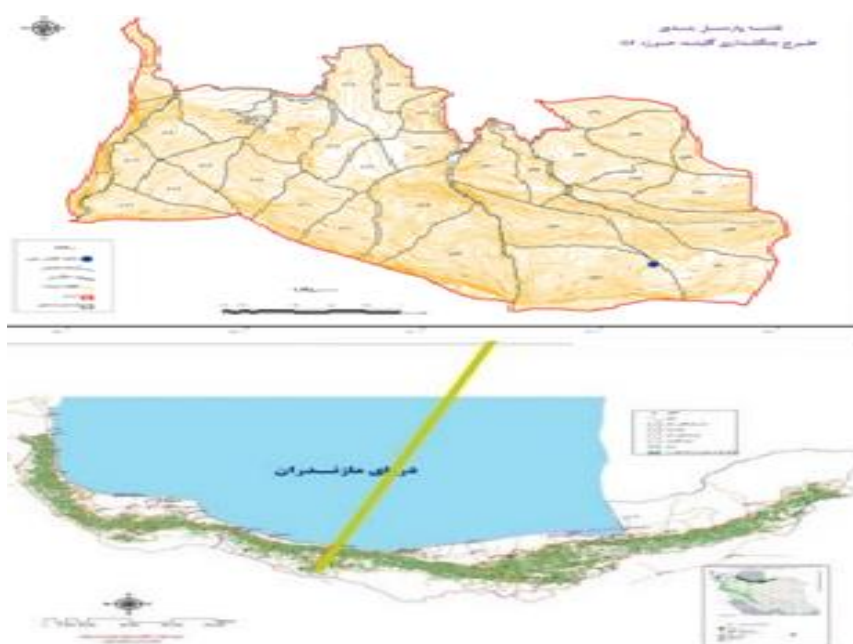
شکل ۱- منطقه مورد مطالعه مرداب خضر نبی
Figure 1. Study area Khezre-Nabi Swamp

A,b,c,d,e: موقعیت مرداب در عکس هوایی را نشان میدهد

که از شمال به نوار ساحلی و روستای نجارده و از جنوب به بیلاقات و روستای کلیک محدود می‌شود (Aghajani et al., 2013). مرداب خضرنبی در حوزه ۴۵ طرح جنگلداری گلبد، سری چهار، پارسل ۳۱ قرار دارد (شکل ۱).

موقعیت جغرافیایی، حدود و وسعت سری

رویشگاه مورد مطالعه در جنگل آموزشی و پژوهشی خیرود واقع در هفت کیلومتری شرق نوشهر در استان مازندران بین $36^{\circ} 40'$ تا $36^{\circ} 27'$ عرض شمالی و $51^{\circ} 32'$ تا $51^{\circ} 43'$ طول شرقی واقع شده‌اند.

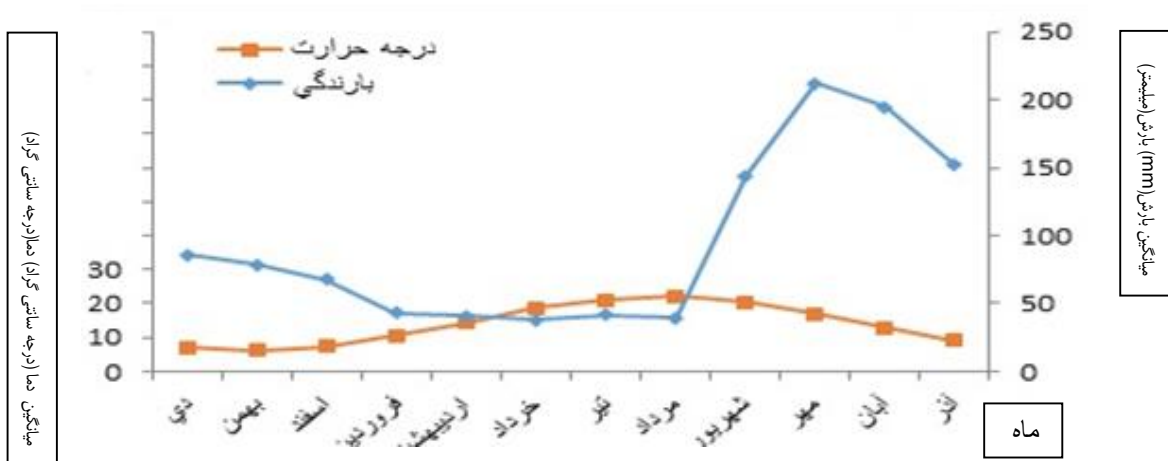

شکل ۲- نقشه موقعیت مکانی حوزه آبخیز ۴۵ گلبد
Figure 2. Location map for Golband 45 watershed

منحنی آمبروترمیک

است که پرباران‌ترین ماه سال، ماه مهر با ۲۲۷/۴ میلی‌متر و کم باران‌ترین ماه سال، ماه مرداد با ۳۲/۱ میلی‌متر بارندگی است. شکل ۲، منحنی آمبروترمیک منطقه مورد مطالعه را نشان می‌دهد که بر اساس آن تقریباً ۴۰ روز خشکی در این منطقه دیده می‌شود (Aghajani et al., 2016).

بر اساس آمار ۲۰ ساله ایستگاه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع نوشهر از سال ۱۳۶۹ تا سال ۱۳۸۹، متوسط بارندگی سالانه ۱۲۷۳ میلی‌متر، متوسط دمای سالانه ۱۹/۶ درجه سانتی‌گراد بوده است. اقلیم این منطقه نیمه مرطوب با زمستان‌های سرد

شکل ۳- منحنی آمبروترمیک ایستگاه سینوپتیک نوشهر طبق آمار ۲۰ سال اخیر (۱۳۶۹ تا ۱۳۸۹) (Aghajani et al., 2016).

Figure 3. Embrothermic curve of Nowshahr Synoptic Station in 1991 to 2011

و بافت، ماده آلی، اسیدیته، شوری و رطوبت آن در آزمایشگاه تعیین گردید.

روش تجزیه و تحلیل آماری

برای مقایسه میانگین مشخصه‌های کمی از طریق آزمون دانکن^۱ و برای تجزیه واریانس از آزمون آنوا^۲ استفاده شد. شاخص‌های تنوع زیستی مرداب با استفاده از نرم‌افزار PAST (Gholami et al., 2021) محاسبه و برای محاسبات آماری از نرم‌افزار SPSS (Kahrizi et al., 2020) استفاده شد.

نتایج و بحث**نتایج مقادیر مربوط به شاخص‌های تنوع زیستی بین مرداب و جهات جغرافیایی**

نتایج تجزیه مقادیر مربوط به شاخص‌های تنوع زیستی بین مرداب و جهات جغرافیایی نشان داد در منطقه مورد مطالعه از نظر شاخص تنوع سیمپسون ($p=0/812$)، تنوع شانون-وینر ($p=2/256$)، غنای مارگالف ($p=5/423$)، غنای منهنیک ($p=1/3325$)، یکنواختی ($p=0/312$) و غالبیت برگر پارگر ($p=0/213$) اختلاف معنی‌داری در سطح ۰/۰۵ درصد مشاهده نمی‌شود (جدول ۱).

روش تحقیق

ابتدا در منطقه مورد مطالعه جنگل گردشی کرده و منطقه مورد مطالعه با GPS مساحی شد. همزمان با جنگل گردشی بر اساس همگنی یا ناهمگنی واحدهای رویشی با تغییرات فاصله از مرداب در نهایت ناحیه‌بندی گیاهان مرداب در سه ناحیه انجام و نمونه برداری از آنها صورت گرفت. ناحیه اول نزدیکترین فاصله با مرداب داشته و نماینده پوشش ساحل مرداب است، ناحیه سوم دورترین فاصله با مرداب داشته و نماینده جنگل منطقه است و ناحیه دوم مابین این دو ناحیه قرار می‌گیرد. با استفاده از قاب‌های ۲×۱ متر نمونه‌گیری انجام شد و در نهایت نمونه‌ها در هشت جهت جغرافیایی تفکیک شدند. در مورد شناسایی نمونه‌های گیاهی و جانوری نیز، نمونه‌هایی که قابلیت شناسایی در محیط جنگل را ندارند، پس از برداشت، با توجه به اصول نگهداری هر نمونه با استفاده از منابع، اقدام به شناسایی تا حد گونه شد. در پلاتها نام و فراوانی گونه‌های درختی و علفی، نام و فراوانی تجدید حیات گیاهی، میزان سلامت تاج و تنه و قطر برابر سینه و ارتفاع کل گونه‌های درختی همچنین نام و فراوانی گونه‌های جانوری مشاهداتی ثبت شد. برای بررسی خاک، نمونه‌های خاک از جنگل حاشیه مرداب تهیه شده

جدول ۱- مقادیر مربوط به شاخص‌های تنوع زیستی مرداب خضر و جهات جغرافیایی

Table 1. Values for biodiversity indicators between swamp and geographical directions							
غالبیت برگر پارکر dominance of Burger Parker	یکنواختی Monotony	غنای منهنیک Richness of Manhanic	غنای مارگالف Richness of Margalef	تنوع شانون- وینر Shannon Weiner Variety	تنوع سیمپسون Simpsons Variety		
0.2314	0.3564	1.669	4.562	2.331	0.7523	شمال North	جهت جغرافیایی
0.1456	0.4521	2.3287	5.2598	2.233	0.8365	شمال شرق Northeast	Geographical direction
0.1468	0.5419	1.6520	5.2135	2.4523	0.9254	شرق Eastern	
0.2014	0.6621	2.214	4.5637	1.3675	0.5602	جنوب شرق Southeast	
0.6210	0.2397	1.6579	2.4412	2.0345	0.2112	جنوب South	
0.6376	0.6341	1.375	4.0397	2.752	0.973	جنوب غرب Southwest	
0.6321	0.5520	1.8820	5.3674	1.8932	0.6482	غرب West	
0.331	0.6541	1.9971	3.8531	2.8823	0.2236	شمال غرب Northwest	
0.2136	0.3125	1.3325	5.4236	2.256	0.8124	مرداب Marsh	کل Total

مورد مطالعه با حضور سه گونه اصلی دارای غنای نسبتاً مناسبی بود.

مقدار شاخص‌های شانون و سیمپسون محاسبه شده برای منطقه مورد مطالعه در مقایسه با مناطق دیگر نیز حاکی از تنوع بالای گونه‌ای در این منطقه است، به طوری که آهنی و پوربائی ۲۰۰۴ مقدار میانگین شاخص شانون-وینر را برای جنگل‌های گونه کرکف (*Acer plantanoides*) در استان گیلان ۲/۲۲ و برای جنگل‌های بکر این استان ۲/۱۷ گزارش کردند. کاظمی و همکاران (Kazemi et al., 2015) در جنگل‌های خلیل‌محله استان مازندران میانگین شاخص سیمپسون ۰/۶۳ و شانون وینر ۱/۱۶ بدست آوردند. محققان زیادی بیان کرده‌اند که شاخص شانون برای تنوع زیستی گونه‌های درختی مناسب‌تر از سایر شاخص‌ها است (Bahmani et al., 2014). محمدزاده و همکاران (Mohammadzadeh et al., 2015) ضمن بیان اینکه یکنواختی در افزایش شاخص سیمپسون و غنا در افزایش شاخص شانون-وینر دارای اهمیت است نشان دادند که جنگل ارسباران یک جنگل طبیعی پهن‌برگ آمیخته خزان‌کننده بوده و از تنوع گونه‌ای بالایی برخوردار است که این نکته در مطالعه حاضر نیز نشان داده شد. چائو (Chao, 1999) در بررسی تالاب‌ها بر روند دما، فون و فلور منطقه به این نتیجه دست یافت که مرداب‌ها باعث افزایش دما در فصول سرد سال شده و روند افزایشی تنوع گیاهی و جانوری منطقه می‌شود.

نتایج تجزیه واریانس (نواحی سه گانه مرداب و جهت جغرافیایی) شاخص‌های تنوع زیستی

نتایج تجزیه واریانس شاخص‌های تنوع زیستی در سه منطقه مرداب در محدوده مورد مطالعه نشان داد از نظر شاخص تنوع سیمپسون ($p=0/652$)، تنوع شانون-وینر ($p=0/120$)، غنای منهنیک ($p=0/374$)، و غالبیت برگر پارکر ($p=0/556$) اختلاف معنی‌داری مشاهده نشد، ولی از نظر شاخص غنای مارگالف ($p=0/018$) و یکنواختی ($p=0/021$) اختلاف معنی‌داری در سطح ۵٪ مشاهده شد. همچنین در بین جهات مختلف جغرافیایی نتایج نشان داد که از نظر شاخص‌های تنوع زیستی، تنوع سیمپسون ($p=0/282$)، تنوع شانون-وینر ($p=0/254$)، غنای منهنیک ($p=0/550$)، و غالبیت برگر پارکر ($p=0/221$) اختلاف معنی‌داری مشاهده نشد، ولی از نظر شاخص غنای مارگالف ($p=0/012$) و یکنواختی ($p=0/017$) اختلاف معنی‌داری در سطح ۵٪ درصد مشاهده شد (جدول ۲).

غنا عبارت از تعداد گونه‌های موجود در قطعه نمونه‌ها است که بیشترین تعداد گونه‌های حاضر در هر قطعه نمونه به عنوان غنای گونه‌ای معرفی می‌شود. یکنواختی نیز مقدار فراوانی نسبی گونه‌های مختلف در یک منطقه است. جامعه‌ای که دارای یک یا دو گونه است دارای تنوع کمتری نسبت به گونه‌های متعدد اما با فراوانی یکسان است. با افزایش غنا و یکنواختی، تنوع یک منطقه نیز زیاد می‌شود. از نظر غنای گونه‌های چوبی منطقه

جدول ۲- نتایج تجزیه واریانس دو عامله شاخص‌های تنوع زیستی

Table 2. Results of two-way ANOVA (A swamp and B geographical direction) for biodiversity indicators

مقدار معنی‌داری P	محاسب آبی F	میانگین مربعات Mean Squares	درجه آزادی df	عامل Unit element	شاخص تنوع زیستی Biodiversity index
0.652 ^{ns}	0.225	0.001	2	نواحی مرداب Marsh	تنوع سیمپسون Simpsons Variety
0.282 ^{ns}	1.325	0.002	7	جهت direction	
0.120 ^{ns}	2.221	0.186	2	نواحی مرداب Marsh	تنوع شانون- وینر Shannon Weiner Variety
0.254 ^{ns}	1.114	0.183	7	جهت direction	
0.018 *	1.154	6.365	2	نواحی مرداب Marsh	غنای مارگالف Richness of Margalef
0.012 *	1.654	3.562	7	جهت direction	
0.374 ^{ns}	1.325	0.44	2	نواحی مرداب Marsh	غنای منهیک Richness of Manhanic
0.550 ^{ns}	0.85	0.235	7	جهت direction	
0.021 *	2.730	0.033	2	نواحی مرداب Marsh	یکنواختی Monotony
0.017*	2.360	0.021	7	جهت direction	
0.556 ^{ns}	0.125	0.001	2	نواحی مرداب Marsh	غالبیت پرگر پارکر dominance of Burger parker
0.221 ^{ns}	2.154	0.005	7	جهت direction	

* معنی‌دار بودن در سطح ۵ درصد و علامت ^{ns} عدم معنی‌دار بودن است.

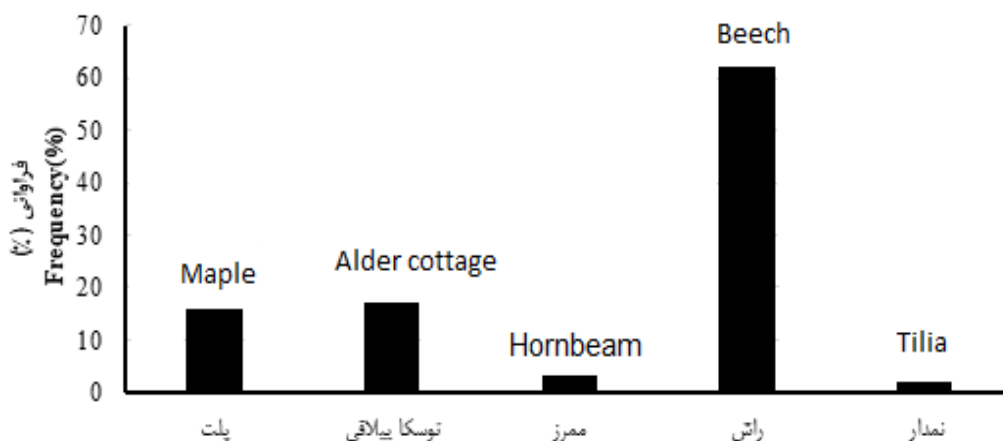
* Significance at the 5% level and ns sign means non-significance

مرداب خضرنبی بیشترین فراوانی در دامنه شمال غرب و بیشترین تعداد گونه در دامنه شمال شرقی وجود داشته است که در این بحث نیز نتایج (Kiesecker et al 2001) با تحقیق حاضر همخوانی دارد. بررسی اثر متقابل جهت جغرافیایی و مرداب خضر نبی بر شاخص‌های تنوع زیستی نشان داد که شاخص غنای مارگالف و شاخص یکنواختی معنی‌دار بود و اثر متقابل جهت جغرافیایی و مرداب بر سایر شاخص‌های تنوع زیستی اثر معنی‌داری ندارد.

نتایج فراوانی گونه‌ها در منطقه مورد مطالعه

با توجه به نتایج بدست آمده بیشترین فراوانی در گونه راش مشاهده شد و همچنین کمترین فراوانی مربوط به گونه ممرز و نمدار می‌باشد (نمودار ۱). منطقه مورد مطالعه ما نیز یک منطقه حفاظت شده بود که با گونه ترکیبی از گونه راش بود که دارای ارزش اقتصادی و تجاری است. فراوانی یک گونه در منطقه می‌تواند گواه این موضوع باشد که منطقه مورد مطالعه رویشگاه آن گونه محسوب میشود. دلیل این امر را رطوبت و شرایط جوی مساعد بر گرفته از تاثیر این تالاب‌ها می‌باشد که در بررسی‌های Mitsch & Gosselink (2000) همخوانی دارد.

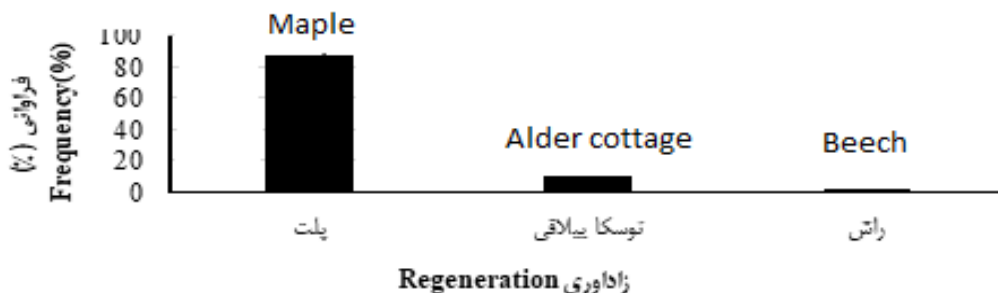
پراکنش فون و فلور از نظر شاخص‌های مختلف نشان داد که اختلاف معنی‌داری در سطح ۵ درصد وجود نداشته و از لحاظ یکنواختی گونه‌های بیشترین مقدار مربوط به جهت جنوبی مرداب خضرنبی است. همچنین در بررسی‌های انجام شده مرداب خضرنبی از نظر شاخص‌های زیستی، از نظر تنوع و غالبیت در تمام جهات جغرافیایی اختلاف معنی‌داری مشاهده نشد، در صورتی که بیشتر غنا و یکنواختی در دامنه جنوب و جنوب شرق وجود داشت، که دلیل این امر را می‌توان مرتفع بودن آن نسبت به دیگر جهات به دلیل آفتاب‌گیری مناسب دانست که نتایج مشابه می‌توان (Adamus et al 1991) ذکر کرد. در بررسی‌های انجام شده شاخص‌های زیستی از نظر جهت‌های مختلف جغرافیایی نشان داد که از نظر تنوع و غنای گونه‌ای و همچنین غالبیت گونه‌ها اختلافات معنی‌داری مشاهده گردید، بطوری که دامنه‌های جنوب غرب و غرب دارای بیشترین غنا بوده و تنوع در این دامنه‌ها نیز بیشتر می‌باشد در صورتی که دامنه جنوب دارای گونه‌های غالب‌تری می‌باشد که نتایج مشابه انجام شده (Grigal 2002) می‌توان اشاره کرد. در بررسی‌های انجام شده از نظر شاخص‌های فراوانی و تعداد گونه‌ای در بین جهت‌های جغرافیایی مشاهده گردید که در

نمودار ۱- فراوانی گونه در منطقه مورد مطالعه
Diagram 1. Species frequency in the study area

می‌باشد و بخاطر اینکه توسکا گونه‌ای آبدوست می‌باشد، نزدیک مرداب حضور داشته است. همچنین زادآوری گونه پلت می‌تواند به دلیل سبکی بذر آن باشد. البته در تحقیق مشابه هم حضور توسکا و پلت که جزو گونه‌های پیشاهنگ هستند سبب شد تا در تیپ‌های راش- توسکا و راش-پلت شرایط مشابهی برای کاهش غالبیت راش و افزایش تنوع گونه‌ای درختان فراهم شود (Kazemi et al., 2015).

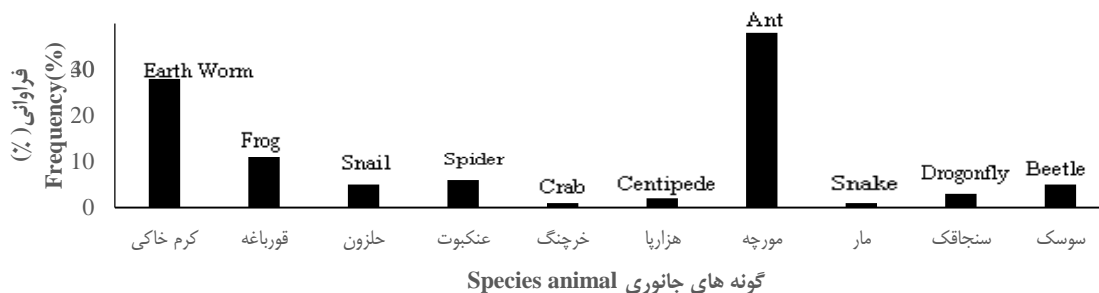
نتایج فراوانی گونه‌های زادآوری در منطقه مورد مطالعه
نتایج نشان داد بیشترین گونه‌های زادآوری در منطقه مورد مطالعه مربوط به گونه افرا و همچنین کمترین گونه مربوط به گونه راش می‌باشد (نمودار ۲). به دلیل آنکه مرداب خضر نی در ارتفاع ۱۴۰۰ متر از سطح دریای آزاد واقع شده و تیپ اصلی محدوده مورد مطالعه رانشستان میان بند بوده است و غالب تیپ منطقه گونه‌های توسکا، افرا و تک پایه‌های ممرز و نمودار

نمودار ۲- فراوانی گونه‌های زادآوری در منطقه مورد مطالعه
Diagram 2. Regeneration species frequency in the study area

این امر را می‌توان برداشت پلات‌ها در جنگل دانست که برخی گونه‌ها یا در پلات حضور نداشته و یا برخی آبی می‌باشند (نمودار ۳). این پژوهش با نتایج تحقیق اسحق نیموری (Eshagh-Nimvari, 2014) مطابقت دارد.

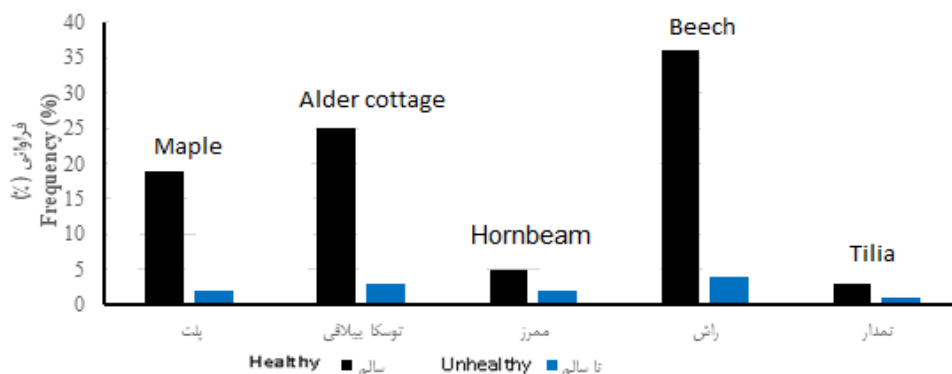
نتایج گونه‌های جانوری
نتایج مطالعه نشان داد که بیشترین فراوانی مربوط به گونه مورچه *Solenopsis invicta* با ۳۸ درصد می‌باشد و کمترین فراوانی مربوط به گونه خرچنگ *Sapidus* sp. می‌باشد که دلیل

نمودار ۳- فراوانی گونه‌های جانوری
Diagram 3. Species animal frequency

دارای سلامت تنه و تاج می‌باشند و نیز درختان محدوده مرداب خضر نی به دلیل شرایط اقلیمی و کلیماکس جنگل در شرایط بسیار خوبی قرار دارد. نتایج نشان می‌دهد که با ۹۹٪ اطمینان بین سلامت تاج گونه‌های درختی با ارتفاع درخت تفاوت بسیار معنی‌داری وجود دارد.

نتایج سلامت تاج و تنه در منطقه مورد مطالعه
نتایج نشان داد بیشترین درختانی که دارای سلامت تاج هستند درختان راش هستند (نمودار ۴). مقایسه میانگین سلامت تاج گونه‌های درختی با ارتفاع درخت در جدول (۳) نشان می‌دهد با توجه به اینکه درختان منطقه مورد مطالعه جوان و

نمودار ۴- سلامت تاج در منطقه مورد مطالعه
Diagram 4. Corwn health in the study area

جدول ۳- تجزیه واریانس سلامت تاج با ارتفاع و سلامت تنه با قطر برابر سینه گونه‌های درختی

Table 3. ANOVA results for crown health with DBH of tree species

سطح معنی‌داری Significance level	F	میانگین مربع Mean Square	درجه آزادی Degrees of freedom	مجموع مربعات Sum of squares	
0.000	1.000	0.072	17	1.000	سلامت تاج Crown health
		0.047	75	3.000	خطا Error
			92	2.000	کل Total
0.000	2.000	1111.000	1	1111.000	قطر برابر سینه Chest diameter
		412.000	65	26810.000	خطا Error
0.000			66	27922.000	کل Total

واریانس نشان می‌دهد با ۹۹٪ اطمینان بین سلامت تنه گونه‌های درختی با قطر برابر سینه تفاوت بسیار معنی‌داری وجود دارد.

مقایسه میانگین سلامت تنه گونه‌های درختی با قطر برابر سینه در جدول (۳) نشان داده شده است. نتایج نشان داد بیشترین فراوانی در گونه راش با میانگین قطری ۲۰ تا ۵۵ اکثر درختان جوان تا میان سال بوده و همچنین نتایج تجزیه

جدول ۴- نتایج تجزیه واریانس یک طرفه مشخصات خاک

Table 4. ANOVA results of some quantitative traits of Soil factor

P	f	درجه آزادی df	میانگین مربعات Mean Squares	مشخصات خاک Soil Characteristics
0.001**	47.120	2	358.167	رس Clay
0.283 ns	1.341	2	69.292	سیلت Silt
0.123 ns	2.322	2	113.375	شن Sand
0.002**	8.434	2	1036.137	ماده آلی (O.C) Organic matter
0.016*	5.033	2	2.044	واکنش خاک (PH) Soil reaction
0.21 ns	1.683	2	0.063	شوری خاک (EC) Soil Salinity
0.301 ns	1.271	2	173.375	رطوبت Humidity

** معنی‌داری در سطح ۱ درصد. * معنی‌داری در سطح ۵ درصد و علامت ns عدم معنی‌داری بودن است.

** Significance at the 1% level. * Significance at the 5% level and ns sign means non-significance.

۱٪ وجود دارد، دلیل این امر وجود لایه‌های زیرین خاک و مقدار لاشبرگ‌های کف جنگل که با نور کافی خورشید تجزیه گردیده و سبب بوجود آمدن ماده آلی بیشتری نسبت به دیگر مرداب‌ها گردیده است نتایج مشابه انجام گرفته (Adamus et al., 1991). نتایج این پژوهش با نتایج اسحق نیموری (Eshagh-Nimvari, 2014) مطابقت دارد نتایج ایشان در اطراف مرداب نشان داد از نظر عوامل خاکی مرداب جمند بیشترین درصد رس و همچنین در بین سه مرداب از نظر درصد شن، شوری خاک و رطوبت با هم اختلاف معنی‌داری مشاهده نگردید در صورتی که بیشترین مقدار PH مربوط به مرداب جمند بوده است. بافت خاک مرداب تلور و فراخین را لومی شنی تشکیل می‌دهد در صورتی که بافت خاک مرداب جمند لومی رسی شنی، لومی شنی و لومی می‌باشد (Eshagh-Nimvari, 2014).

نتایج این تحقیق با نتایج طوارفیا و همکاران (Touarfia., 2021) مطابقت دارد نتایج ایشان در اطراف مرداب میکیمان نشان داد که بین تنوع عوامل خاک و گونه‌های گیاهی در مرداب میکیمان که برای احیاء و مدیریت پوشش گیاهی در بوم

بوم سامانه‌های آبی نسبت به بوم سامانه‌های خشکی به دلیل اثرات تعدیل کننده آب، نوسانات کمتری را نشان می‌دهند. به همین دلیل در میان گیاهان مناطق مرطوب که پراکنش وسیع جهانی دارند، فراوان به چشم می‌خورد.

خصوصیات خاک منطقه مورد مطالعه

از نظر بافت خاک منطقه مورد مطالعه نشان داد که مرداب خضرنبی دارای بافت خاک لومی شنی می‌باشند. همچنین بافت خاک به ترتیب از خاک‌های لومی رسی شنی (۶۲/۵٪)، لومی شنی (۲۵٪) و لومی (۱۲/۵٪) تشکیل شده است نتایج تجزیه واریانس یک طرفه عوامل خاکی نشان داد که مشخصه‌ی رس ($P=0/001$)، ماده‌ی آلی ($P=0/002$) اختلاف معنی‌داری در سطح ۱٪ وجود دارد. همچنین با توجه به این نتایج، مشخصه‌ی واکنش خاک (PH)، ($P=0/016$) اختلاف معنی‌داری در سطح ۵٪ وجود دارد. در حالی که مشخصه‌های سیلت ($P=0/283$)، شن ($P=0/123$)، شوری خاک ($P=0/301$) و رطوبت خاک ($P=0/301$) اختلاف معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۴). نتایج تجزیه واریانس یک طرفه عوامل خاکی نشان داد که مشخصه رس و ماده‌ی آلی اختلاف معنی‌داری در سطح

که مهمترین آن، بی‌ثباتی بوم سازگان جنگلی است و همین امر لزوم بررسی و تجزیه تحلیل تنوع زیستی در رویشگاه‌ها و مناطق جنگلی مختلف کشور را به روشنی نشان می‌دهد. پژوهش اخیر ضمن آشنایی با تنوع گونه‌ای، به پیش بینی حضور توأم گونه‌هایی که ویژگی‌های مشترکی دارند، کمک می‌کند و به عبارتی دیگر، در صورت بروز هر نوع آشفتگی در منطقه انتظار می‌رود کدام دسته از گیاهان به طور همزمان در منطقه مشاهده شوند. همچنین می‌توان با توجه به سازگاری و مقاومت آن‌ها، گونه‌های مناسبی برای اصلاح و احیای منطقه انتخاب کرد. گونه‌های گیاهی افرا به دلیل سبکی بذر بیشترین زادآوری را داشته و گونه جانوری مورچه بیشترین فراوانی را دارد. از سوی دیگر گونه راش بیشترین سلامت تاج درختان در منطقه مورد مطالعه را داشته و بنابراین لازم است توجه خاصی در جهت حفاظت و صیانت از پوشش گیاهی و جانوری منطقه به عمل آید و برخی قسمت‌های منطقه به صورت ذخیره‌گاه مورد حفاظت قرار گیرند. لذا توصیه می‌شود در مدیریت بوم‌سامانه‌های تخریب یافته و در عین حال حفظ کمیت و پایداری بلندمدت مرداب‌های جنگل‌های شمال کشور، نگهداشت توده‌های طبیعی در اولویت قرار گیرد.

سامانه‌های تالاب ضروری است، رابطه وجود دارد. همچنین نقشه‌های پراکنش مکانی در این پژوهش نشان داد که گونه‌های گیاهی به دو دسته تقسیم می‌شوند. گیاهان تنک و پراکنده با توجه به گرادیان رطوبت. مهمترین عوامل ادافیک مرتبط با گونه‌های گیاهی در مرداب میکیمان سدیم، فسفر، سنگ آهک فعال، منیزیم، خاک رس، مواد آلی، C/N و ازوت بود. با ترکیب نقشه برداری و تأثیر عوامل ادافیکی بر ساختار و پراکنش گونه‌های گیاهی در این تالاب، مشخص شد مجموعه‌های گیاهی این مرداب به طور نامتناسبی سهم مهمی در تنوع اطراف تالاب دارند (Touarfia., Van Steijn, 2005). نتایج حاصل از آنالیز واریانس و مقایسه میانگین شاخص‌ها نشان می‌دهد وجود تالاب در منطقه سبب ایجاد اقلیم محلی خاصی با رطوبت مناسب گردیده، به نحوی که تأثیر تابش خورشید را کمتر می‌کند. شاخص‌های تنوع زیستی علاوه بر مفید بودن در جهت مطالعه تنوع زیستی رویشگاه‌ها و جوامع جنگلی، ابزارهای مناسبی برای مقایسه تنوع زیستی بین مناطق جنگلی مختلف نیز می‌باشند. کاهش تنوع زیستی در جنگل پیامدهای نامطلوب بی‌شماری را می‌تواند به دنبال داشته باشد

منابع

- Adamus, P. R., Clairain, E. J., Morrow, M. E. Rozas, L.P. & Smith, R.D. (1991). Wetland Evaluation Technique (WET), Volume I: Literature Review and Evaluation. WRPDE-2. Vicksburg MS: US Army Corps of Engineers Waterways Experiment Station. 287. <http://doi.org/apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA251739>
- Aghajani, H. (2012). Study on the oak (*Quercus castaneifolia*) and Hornbeam (*Carpinus betulus*) decaying macro fungi in mixed Oak-Hornbeam Forest community in kheyroud Forest, North of Iran. M.Sc. thesis, Department of Forestry and forest economics. Faculty of Natural resources. University of Tehran. 95p. (In Persian).
- Aghajani, H., Marvi Mohadjer, M. R. Asef, M. R. & Shirvany, A. (2016). Abundance of wood decay macrofungi in forest ecosystems with different management histories in the Kheyroud forest, Nowshahr, northern Iran. Forest Research and Development, 1(4): 295-305 (In Persian).
- Aghajani, H., Marvie Mohadjer, M.R. Asef, M.R. & Shirvany, A. (2013). The relationship between abundance of wood macrofungi on chestnut-leave Oak (*Quercus castaneifolia* C.A.M.) and hornbeam (*Carpinus betulus* L.) and physiographic factors (Case study: Kheyroud forest, Noshahr). Journal of Natural Environment. Iranian Journal of Natural Resources, 66(1): 1-12 (In Persian). <http://doi.org/10.22059/JNE.2013.35399>
- Alijanpour, A., Eshaghi Rad, J. & Banj Shafiei, A. (2009). Investigation and comparison of two protected and non-protected forest stands regeneration diversity in Arasbaran. Iranian Journal of Forest, 1(3): 209-217 (In Persian). <https://doi.org/cabdirect.org/cabdirect/abstract/20103104966>
- Asghari, A.KH., Jalilvand, H. & Asadi, A. (2022). Determination the contribution of the diversity of understory plant species in broadleaf and coniferous trees reforestation (case study: Colet Forest of Mazandaran). Environmental Sciences. 20(1): 129-150. (In Persian). <https://doi.org/10.52547/envs.2021.1048>
- Ataei, E., Kazemnezhad, F. Eshaghnimvari, M. & Sheykholeslami, A. (2023). Plant Diversity along an Elevation Gradient in Hyrcanian Forest of Northern Iran. Polish Journal of Ecology. 70(2-3): 69-78. (In Persian). <https://doi.org/10.3161/15052249PJE2020.70.2.001>
- Bahmani, H., Ataei, I. & Moradmand Jalali, A. (2014). Compression of Tree Species Indices in the Darabkola Forest, Mazandaran. Journal of Environmental science and technology, 15(4): 55-64. (In Persian). https://doi.org/jest.srbiau.ac.ir/article_2563.html?lang=en
- Bayat, M., Akhavan, R. Heidari, S. & Hamidi, S.K. (2023). Comparison of Random Forest Models, Support Vector Machine and Multivariate Linear Regression for Biodiversity Assessment in the Hyrcanian Forests. Journal of Environmental Studies. 48(4): 513-529. (In Persian). https://doi.org/jes.ut.ac.ir/article_90223.html?lang=en
- Chao, P. (1999). Great Lakes water resources: climate change impact analysis with transient. JAWRA Journal of the American Water Resources Association, 35(6): 1499-1507. <https://doi.org/10.1111/j.1752-1688.1999.tb04233.x>
- Es-hagh Nimvari, M., Mataji, A., & Khazaie Pul, S. (2011). Changes in geographical directions and their effects on plant diversity in forests (Case study: Gorazbon District, Kheyroud Forest. Research Journal of Forest Science and Engineering, 1(3): 35-42. (In Persian). [https://doi.org/ARIA-SYSTEM/Downloads/6011513900304%20\(5\).pdf](https://doi.org/ARIA-SYSTEM/Downloads/6011513900304%20(5).pdf).

- Eshagh-Nimvari, Sh. (20 14). The role of wetlands on the species diversity in the forest, (Case study: weisar forest area of 45). M.Sc. thesis, Department of Forestry. Faculty of Natural resources. Islamic Azad University Chalous Branch. 91. (In Persian) <https://doi.org/confpaper.com/articles/15616>.
- Ghanbari, S., Fathizadeh, O., & Aghajani, H. (2022). Ecological Relationships of Slope and Elevation with Rowan (*Sorbus aucuparia* L.) in Arasbaran Forests. *Ecology of Iranian Forest*, 10(19): 1-8. (In Persian). <https://doi.org/10.52547/ifej.10.19.1>
- Gholami, Heidary,R.H.,Masoumi,S.M.2021.Investigation of the eeffect of Crataegus species on diversity indices in the natural species(*Anagyris foetida* L.).*Central Asian Journal of Plant Science Innovation*.1(4). (In Persian). <https://doi.org/10.22034/CAJPSI.2021.04.06>
- Ghorbanzadeh, N. Pournabaei, H. Salehi, A. Ashraf-Soltani-Talarood, A. & Alavi, S.J. (2018). Investigation of Microbial Diversity and Soil Microorganisms in Softwood and Hardwood Plantations in the West of Guilan Province. *Applied Soil Research*. 6(3): 1-12. (In Persian). [https://doi.org/ARIA-SYSTEM/Downloads/5006313970301%20\(1\).pdf](https://doi.org/ARIA-SYSTEM/Downloads/5006313970301%20(1).pdf)
- Grigal, D.F. (2002). Inputs and outputs of mercury from terrestrial watersheds: a review. *Environmental Reviews*, 10(1): 1-39. <https://doi.org/cdnsciencepub.com/doi/10.1139/a01-013>.
- HajMirzaAghaei, S. Jalilvand, H. Hojjati, S.M. & Kooch,Y. (2021). The effect of native broad-leaved and non-native needle-leaved stands on the composition and diversity of understory herbal stands on the composition and diversity of understory herbal layer in Mazandaran, Sardabrood forest. *Journal of Plant Research (Iranian Journal of Biology)*. 34(1): 195-208. (In Persian). https://doi.org/plant.ijbio.ir/article_1677.html?lang=en
- Hosseini, S.F., Asadi, H. Jalilvand, H. & Esmailzadeh, O. (2020). Evaluation of Beta diversity indices in identifying vegetation differences of *Buxus Hyrcana* plant communities in the Hyrcanian Forests. *Ecology of Iranian Forests*. 8(15): 146-155. (In Persian). <https://doi.org/10.52547/ifej.8.15.146>
- Kazemi, S.H., Hojjati, S.M. Fallah, A. & Barari, K. (2015). Effect of Single Selection Method on Woody and Herbaceous Plant Biodiversity in Khalil-Mahale Forest, Behshahr. *Iranian Journal of Applied Ecology*, 4 (11): 15-26. (In Persian). <https://doi.org/10.18869/acadpub.ijae.4.11.15>
- Kardgar, N., Rahmani, R., Zare, H., and Ghorbani, S. (2020). Species Diversity of Trees and Forest Floor Plants in Oriental beech Forest Types of Shastkalat Educational and Research Forest, Gorgan. *Ecology of Iranian Forest*, 8(16): 125-135. (In Persian). <https://doi.org/10.52547/ifej.8.16.125>
- Kahrizi,A.A.,Ghorbani,A.,Hamidi,A.B.,Amini,S.,Yeylaghi,Sh.2021. Comparison of the composition, diversity and plant density of Outside enclosure and enclosure in Maku Boralan area.*Iranian Journal of Range and Desert Research*.27(4). 74 (In Persian) <https://doi.org/10.22092/ijrdr.2020.123143>
- Kazemnezhad, F., Habibi, S.M. & Dastango, M. (2009). Investigation of vegetation diversity in managed and unmanaged beech-hornbeam stands (Case Study: Larvechal-Noshahr Series). *Journal of Natural Resources Science and Technology*, 6(1): 65-74 (In Persian) <https://doi.org/magiran.com/p923717>
- Kianmehr, A. Hojjati, S.M. Pormajidian, M. Jalilvand, H. & Bahrami, V. (2022). Comparison of herbaceous cover and regeneration diversity in pure and mixed beech and hornbeam stands. *Journal of Wood and Forest Science and Technology*. 29(1): 123-140. (In Persian). <https://doi.org/10.22069/JWFST.2022.19773.1964>
- Kiesecker, J.M., Blaustein, A.R. & Belden, L.K. (2001). Complex causes of amphibian population declines. *Nature*, 410(6829): 681-691. <https://doi.org/10.1038/35070552>.
- Mahmoodi, M. Jalilvand, H. Hodjati, S.M. & Kooch, Y. (2019). Plant Biodiversity under Impact of Slope Position in Managed and Unmanaged Beech Forest of Asalem-Gilan. *Ecology of Iranian Forests*. 7(13): 36-45. (In Persian). <https://doi.org/10.29252/ifej.7.13.36>
- Miller, M. (1978). Effect of growing season on sprouting of blue huckleberry. Dept. of Agriculture, Forest Service, Intermountain Forest and Range Experiment Station. https://doi.org/digitalcommons.usu.edu/govdocs_forest/63
- Mitsch, W. J. & Gosselink, J. G. (2000). *Wetlands* John Wiley & Sons, Inc., New York, New York.). <https://doi.org/10.1002/rrr.637>
- Neumann, M. & Starlinger, F. (2001). The significance of different indices for stand structure and diversity in forests. *Forest Ecology and Management*, 145: 91-106. [https://doi.org/10.1016/S0378-1127\(00\)00577-6](https://doi.org/10.1016/S0378-1127(00)00577-6)
- Mohammadzadeh, A., Basiri, R. Tarahi, A.A. Dadashian, R. & Elahiyan, M.R. (2015). Evaluation of biodiversity of plant species in Arasbaran area using non-parametric measures with respect to topographic factor of slope: a case study of aquiferous land of Ilgina and Kaleibar Rivers. *Journal of Plant Research (Iranian Journal of Biology)*, 27(4): 728-741. (In Persian). https://doi.org/plant.ijbio.ir/article_538_en.html
- Mosavi, S.N., Eshagh-Nimvari, M. & Kazemnejad, F. (2022). Effects of Physiographical factors on biodiversity and tree biomass in Nowshahr forests. *Forest Research and Development*. 8(3): 279-292. (In Persian). <https://doi.org/10.30466/JFRD.2022.54128.1595>
- Razaghi Kamroodi, Sh. & Akbarzadeh, M. (2002). The preservation and conservation of important range species grassland by bees in the rangelands of Mazandaran. *Iranian Journal of Ranged and Desert*, 1(8): 1-29 (In Persian). <https://doi.org/10.22092/ijrdr.2001.119889>
- Siswo, S., Hojin, K. Jeongeum, L. & Chung-Weon, Y. (2023). Influence of Tree vegetation and The Associated Environmental Factors on Soil Organic Carbon; Evidence from Kulon Progo Community Forestry, Yogyakarta Indonesia. *Forests*, 14(2): 365-375. <https://doi.org/10.3390/f14020365>
- Touarfia, M., Bouali, N., Djouamaa, A., Cherif Maazi, M., & Houhamdi, M. (2021). Influence of edaphic factors on the structure and distribution of plant species in and around Mekeiman Marsh Wetland, Northeast of Algeria. *Biodiversitas*, 22(6): 3228-3219. <https://doi.org/10.13057/biodiv/d220625>.
- Van Steijn, H. (2005). Long-term landform evolution: evidence from talus studies. *Earth Surface Processes and Landforms*, 27(11): 1189-1199. <https://doi.org/10.1002/esp.420>